

2. BREU EXPLICACIÓ DEL TREBALL REALITZAT

Durant el període comprès entre els mesos d'agost i setembre de 2009, desenvolupem el treball de recerca tendent a la recopilació d'informació per a la redacció de l'informe jurídic sobre les vies d'accés a la justícia per al tractament del conflicte socio-ambiental ocasionat per la indústria extractiva d'or a Guatemala.

Aquest informe jurídic va ser encarregat per l'ONG guatemalenca CEIBA amb vista a enfortir les tasques d'incidència política contra l'activitat minera a territoris indígenes, atès que a la data no havien realitzat una aproximació jurídica al tema. L' informe revesteix el caràcter de ser una aproximació preliminar per a l'anàlisi de la defensa del territori i la protecció dels recursos naturals en les comunitats maies.

Aquest projecte de recerca va buscar com a objectiu específic la realització d'un estudi d'investigació sobre la validesa i reconeixement del Dret Indígena per a la tutela de la custòdia del territori, i dels recursos naturals, així com del nivell de legitimació activa reconegut per l'ordenament jurídic guatemalenc a les comunitats originàries maies per a la defensa jurídica dels interessos col·lectius contra l'activitat minera.

Comprèn una anàlisi del marc jurídic guatemalenc i internacional rellevant en la matèria, i de les principals vies d'accés a la justícia i les estratègies utilitzades en Guatemala per el combat de la indústria minera extractiva de metalls en territoris de les comunitats indígenes.

Atesa la naturalesa de l'estudi, el temps d'investigació amb què es va comptar i els recursos disponibles, aquesta aproximació és merament exploratòria, i té per objecte presentar un panorama general sobre l'estat de l'accés a la justícia ambiental. Així mateix, busca servir d'eina per establir les bases de futures investigacions sobre la matèria, més detallades i profundes, així com lliurar una sèrie de recomanacions i accions a seguir, basades en l'anàlisi de la realitat observada.

a) Etapes del pla de treball

La tasca de recerca al llarg d'aquests dos mesos es va desenvolupar en tres etapes:

- Primera Etapa: recerca, identificació i contacte d'actors jurídics rellevants sobre el tema objecte d'estudi, i localització de centres de documentació. En aquesta etapa es va intentar contactar per correu electrònic, telèfon i bases de dades a juristes, acadèmics i especialistes en temes de Drets Indígenes, defensa de Drets dels Pobles Indígenes i Dret Ambiental. A més es va començar la recerca de centres de documentació amb textos i publicacions susceptibles de ser consultades parteixi la redacció del informe (biblioteques jurídiques universitàries i centres de documentació de associacions civils).

- Segona Etapa: reunions i entrevistes amb els actors jurídics rellevants contactats, i visites als centres de documentació identificats. En aquesta etapa es van celebrar les reunions i entrevistes amb aquelles persones contactades i que van accedir a compartir informació. Així mateix, es va procedir a recórrer a els centres de documentació a recollir informació rellevant, així com a recopilar documentació dels recursos trobats en línia.

- Tercera Etapa: visita a les comunitats i reunions amb autoritats indígenes i aplicadors del dret maia. En aquesta etapa es va procedir a contactar amb representants de les comunitats afectades per les activitats mineres, ja diversos aplicadors del dret maia, amb l'objecte de comptar amb informació sobre la realitat social directament de la font. A més es va procedir a impartir un taller sobre enfortiment dels drets.

b) Principals tasques

La investigació va comprendre una sèrie de tasques per complir amb els principals objectius de la investigació, entre les quals destaquem les següents:

1. Reunions i entrevistes amb destacats actors jurídics del sistema, catedràtics, advocats i representants de diverses associacions civils preocupades de la protecció de la natura, els recursos naturals i de la defensa dels drets de les comunitats indígenes afectades per l'activitat minera extractiva de metalls.

2. Reunions i entrevistes amb representants de les comunitats afectades per la activitat minera: pobladors, alcaldes comunitaris, alcaldes indígenes, auxiliars d'aquestes autoritats, COCODES, i un Consell d'Ancians.
3. Assistència a diverses activitats i tallers sobre mineria i cosmovisió maia, per endinsar-se de millor manera en la problemàtica tractada: Conferència Internacional sobre la Minería, Tallers sobre mineria i hidroelèctriques, Taller sobre cosmovisió maia, etc.

4. Realització de trobades i tallers impartits pels membres de l'equip de recerca, tant per a la recopilació d'informació, com per al traspàs de coneixements i educació ambiental: Taller de Reconeixement i Enfortiment del Dret Maya de Sant Joan Ixcoy, Trobada sobre l' Reconeixement i Enfortiment del Dret Maya de Tojlate i San Idelfonso Ixtahuacán.

c) Resultats

Com a resultat final podem destacar els següents:

1. Tasca d'educació ambiental: L'equip de juristes va dissenyar i va impartir trobades i tallers amb aplicadors del Dret Maya, entre els quals destaquen els següents: Taller de Reconeixement i Enfortiment del Dret Maya de Sant Joan Ixcoy, Trobades sobre el Reconeixement i Enfortiment del Dret Maya de Tojlate i San Idelfonso Ixtahuacán.
2. Identificació d'actors socials rellevants: La tasca de recerca i el treball de camp va permetre la identificació d'actors rellevants en el tractament de l'aproximació jurídica a la defensa del territori i dels recursos naturals dels drets dels pobles indígenes (juristes i societat civil organitzada) amb qui es pot donar seguiment a les tasques de enfortiment de les vies d'accés a la justícia en contra de l'activitat

minera, així com iniciar nous projectes de cooperació i col.laboració internacional.

3. Realització d'Informe Fi: Amb la informació obtinguda s'ha elaborat un estudi d'investigació sobre la validesa i reconeixement del Dret Indígena per a la tutela de la custòdia del territori, i dels recursos naturals, així com del nivell de legitimació activa reconegut per l'ordenament jurídic guatemalenc a les comunitats originàries maies per a la defensa jurídica del seu territori en contra de l'activitat minera, titulat: INFORME JURÍDIC: LES VIES D'ACCÉS A LA JUSTÍCIA PER AL TRACTAMENT DEL CONFLICTE SOCIO-AMBIENTAL ocasionat per la INDÚSTRIA EXTRACTIVA D'OR A GUATEMALA (APROXIMACIÓ PRELIMINAR PER A L'ANÀLISI DE L' DEFENSA DEL TERRITORI I LA PROTECCIÓ DELS RECURSOS NATURALS A LES COMUNITATS MAIES).